La Comédiathèque

La corda

Jean-Pierre Martinez

comediatheque.net

**Aquest text es pot llegir i descarregar gratuïtament.
Qualsevol representació pública, professional o amateur, encara que sigui gratuïta, requereix una autorització prèvia i el pagament dels drets d'autor corresponents. Sol·licitar autorització:
https://jeanpierremartinez.net/en/contact-2/**

La corda

Jean-Pierre Martinez

Traducció i adaptació de l'autor

En un país sotmès a un tirà, mentre creix la protesta i s'endureix la repressió, un metge i un capellà s'enfronten a un dilema: preval el deure sagrat de les seves funcions respectives sobre el que tenen com a ciutadans? El que hi ha en joc és ni més ni menys que la vida o la mort del dictador i, per tant, la continuïtat del règim o l'acceleració de la seva caiguda...

Personatges

El metge

El capellà

© La Comédiathèque

El despatx d'un metge militar, dins del Palau Presidencial. Res no permet situar ni el lloc ni l'època, però el retrat imponent d'un general uniformat i carregat de condecoracions que presideix el despatx indica que l'acció transcorre en un país sotmès a un tirà. El metge, amb bata blanca, seu darrere la taula. Pot tenir qualsevol edat, però l'edat contribuirà, evidentment, a definir el personatge. Treu una imatge mèdica d'un expedient, s'aixeca i va a examinar-la a contrallum, davant d'una finestra imaginària situada cap al públic. Sona el telèfon. Torna a la taula, desa la imatge a l'expedient i despenja l'auricular.

Metge – Sí, sergent...? Sí... Molt bé, feu-lo passar...

Entra un capellà amb sotana negra. Pot ser jove o vell, però la seva edat i la diferència d'edat amb el metge influiran en la caracterització dels personatges i en la relació entre tots dos.

Capellà – Capità...

El metge s'aixeca per rebre'l.

Metge – Bon dia, pare... O li hauria de dir tinent? Perquè vostè també és militar.

Capellà – Els temps dels monjos soldats ja han passat. Soc, abans de res, el capellà del Palau. Com vostè és, abans de res, metge, m'imagino. No estem destinats a formar part d'unitats de combat, oi? La nostra missió és donar suport als nostres companys i ajudar-los quan calgui.

Metge – Em temo que tots dos seríem uns combatents ben galdosos.

Capellà – Li puc dir doctor, si ho prefereix.

Metge – Digui'm com vulgui, pare... Mentre no em digui fill meu...

Capellà – Miraré de recordar-me'n.

Metge – En tot cas, gràcies per haver vingut tan de pressa. De fet, vostè és el primer. Però, si us plau, segui... Li puc oferir un cafè? Alguna pasta...?

Capellà – Gràcies, no cal. *(Seu.)* Així doncs... es tracta d'una vacuna, oi?

Metge – Espero que no li facin por les punxades...

Capellà – No... Tot i que li he de confessar que he perdut el carnet de vacunació.

Metge – No pateixi, cap dels meus pacients no m'ha pogut ensenyar mai el carnet de vacunació. Jo mateix tampoc no sé ben bé què n'he fet, del meu...

Capellà – En aquest cas, quan vulgui, doctor.

Metge – Hi passarà tothom, al Palau, ja ho sap... Amb tots els virus que corren ara... El General està en plena forma, però ja no té vint anys. Encara que gairebé no surti del Palau, cal protegir-lo al màxim de qualsevol contagi que pugui venir de fora. Per això cal vacunar el seu entorn més immediat. I totes les persones que puguin estar-hi en contacte.

Capellà – És clar. Antigament en deien un cordó sanitari, em sembla...

Metge – Esperem que això funcioni més bé en medicina que en política...

Capellà – Prego pel General cada dia, però soc ben conscient que no hem de menystenir l'ajut de la ciència.

Metge – Sí... Ens repartim la feina, per dir-ho així. Com a metge personal del General, vetllo per la salut del seu cos. Com a confessor, vostè vetlla per la salvació de la seva ànima.

Capellà – I no sé qui té la feina més difícil...

El metge sembla sorprès per aquest comentari discretament subversiu, que l'anima a obrir-se.

Metge – En efecte, vivim temps difícils. Com a metge del Palau, no m'enfronto directament als problemes amb què es troben els meus col·legues, però sé que aquests últims dies no paren d'arribar ferits a l'hospital.

Capellà – Els aldarulls dels darrers dies han causat moltes víctimes. Quan la medicina ja no pot fer res per aquests desgraciats, de vegades hi vaig per donar-los una mica de consol abans que lliurin l'ànima a Déu.

Metge – Els aldarulls... o més ben dit, la repressió implacable dels aldarulls.

Capellà – No podem deixar que el desordre s'estengui, oi...? Esperem que es pugui trobar ben aviat una solució pacífica.

Metge – L'esperança... Això és cosa de l'Església... Al carrer, més que esperar, exigeixen.

Capellà – Entre esperar i exigir, potser encara hi ha marge per negociar. No creu en la possibilitat d'una transició democràtica?

Metge – Una transició democràtica...? Ara que acaben de detenir i empresonar el líder de l'oposició sense ni tan sols un simulacre de judici?

Capellà – Jo no he dit que aprovi aquests mètodes...

Metge – La repressió s'intensifica una mica més cada dia... El que més temo és una guerra civil. I quan ha esclatat una guerra, ja no hi ha lloc per al compromís. La pau només és possible quan el vençut es rendeix i el vencedor dicta les seves condicions.

Capellà – Si hi hagués una guerra, tothom hi sortiria perdent... És creient, doctor?

Metge – Vaig a missa amb la família els diumenges... Per l'ambient... Crec en algunes coses... En alguns valors...

Capellà – Ja és un començament...

Metge – M'agradaria creure més en el seu Déu, pare. Però, tal com van les coses, no em falten motius per dubtar...

Capellà – Diuen que fent i desfent aprèn l'aprenent. I a vegades és pregant que es retroba la fe... Per això els ritus són tan importants en totes les religions.

Metge – Fins ara, anava a l'església sobretot per sentir que formava part d'una comunitat. Però al nostre país els qui van a missa s'han convertit en un bàndol del qual no sé si vull continuar formant part.

Capellà – Malauradament, el poder sempre ha instrumentalitzat l'Església.

Metge – Hi ha qui la considera un simple instrument del poder.

Capellà – Per això, abans de res, cal creure en Déu, fins i tot quan es desconfia de l'Església.

Metge – Abans de creure en Déu, em sembla que cal creure en l'ésser humà. Vostè creu en l'ésser humà, pare?

Capellà – Crec que es pot redimir davant Nostre Senyor. Pel que fa a la resta, em remeto a la llei dels homes.

Metge – Ja ho veig... Donar al Cèsar el que és del Cèsar... i rentar-se'n les mans. Fins i tot quan el Cèsar s'ha convertit en un tirà?

El capellà sembla incòmode.

Capellà – La meva vocació és escoltar, capità. I no tinc ànima de delator. Tanmateix, li recomano prudència. Som al Palau, no pas en un confessionari, i aquí les parets de vegades tenen orelles...

Metge – Va, pare... Vostè no és un monjo. No viu en un monestir, aïllat del món. Si no fem res, ho avalem, vostè ho sap prou bé... Vostè també té una responsabilitat...

Capellà – És clar... Cap de nosaltres no pot defugir les seves responsabilitats. Només soc un home, com vostè. Els capellans també tenim pecats per confessar, sap?

Metge – La confessió d'un capellà no deu ser tan terrible de sentir... La vanitat... La gola... La temptació... Sentir la d'un dictador sanguinari, cada diumenge abans de l'ofici... Haver-lo d'absoldre dels seus crims... Això no deu ser tan fàcil...

Capellà – Em permetrà que, en aquest punt, guardi el secret que m'imposa el meu ministeri... Però tinc la sensació que el preocupa un problema més concret...

Metge – En efecte, no l'he fet venir només per vacunar-lo.

Capellà – L'escolto...

El metge sembla dubtar.

Metge – No sé si coneix aquesta història. Diuen que, de petit, Hitler va caure en un riu en ple hivern. Un company es va llançar a l'aigua arriscant-hi la vida per salvar-lo. Aquell noi tan heroic es va fer capellà...

Capellà – No la coneixia... I quina lliçó en treu?

Metge – Si aquella bona ànima hagués deixat que el petit Adolf s'ofegués, el curs de la història hauria canviat, oi?

Capellà – Probablement...

Metge – Diuen que d'un mal de vegades en pot néixer un bé. Això vol dir que una bona acció també pot desencadenar una catàstrofe.

Capellà – De vegades, sens dubte.

Metge – D'aquí ve aquesta pregunta filosòfica, que gairebé podria sortir en un examen: és realment una bona acció salvar la vida d'un tirà que s'ofega?

Capellà – Però en aquesta història només es tractava d'un nen...

Metge – Sí...

Capellà – Un nen que no tenia necessàriament el destí escrit.

Metge – En efecte...

Capellà – El destí d'aquell nen hauria pogut ser ben diferent si les circumstàncies haguessin estat unes altres. Si, per exemple, no hagués suspès dues vegades l'examen d'ingrés a l'Acadèmia de Belles Arts de Viena, potser hauria estat pintor...

Metge – És una possibilitat.

Capellà – També farà responsables de l'Holocaust els qui el van examinar?

Metge – No ho sé...

Capellà – Al capdavall, el destí d'un home és fruit d'tot un seguit de casualitats.

Metge – I si totes aquestes casualitats no ho fossin de debò? I si no fóssim més que el resultat de les múltiples causes que ens determinen? I si tot estigués escrit per endavant?

Capellà – En aquest cas, ja estava escrit que Hitler se salvaria de morir ofegat. I que suspendria l'examen d'ingrés a Belles Arts. I ningú no és responsable del que va fer Hitler després. Tret d'ell mateix, és clar.

Metge – Per vostè, doncs, el determinisme continuaria sotmès al lliure albir?

Capellà – El que és segur és que ningú no pot preveure el futur amb certesa. Com a metge, vostè salva vides. També vides de nens. Sense saber en què es convertiran aquests nens...

Metge – Sí, però si ho sabés...? Només és una hipòtesi. Imaginem que jo hagués vist el petit Adolf mentre s'ofegava. I que sabés en què es convertiria. Un monstre...

Capellà – És una hipòtesi absurda, ja li ho he dit... I què? Hauria deixat que aquell nen s'ofegués...?

Metge – És la pregunta que em faig... *(El metge es gira cap al públic.)* Que els faig a vostès...

El capellà queda immòbil, com si el temps s'aturés, i un canvi d'il·luminació indica que aquesta interpel·lació al públic, que trenca la quarta paret, és com un parèntesi en el desenvolupament de l'espectacle.

Metge – Imaginin-s'ho... Passegen a la vora d'un riu i veuen un nen que s'està ofegant. Saben que aquest nen és Adolf Hitler. Li allarguen una corda per treure'l d'allà o no? Ni tan sols han d'arriscar la vida llançant-se a l'aigua. També poden fer veure perfectament que no l'han vist. No han de triar entre l'heroisme i l'omissió del deure de socors, només han de prendre una decisió. El nen els demana auxili. Què fan? Li llancen una corda per salvar-lo o el deixen morir? No és fàcil respondre a aquesta pregunta, oi?

Una pausa.

Metge – Qui li llançaria una corda? Aixequin la mà... *(Es deixa temps perquè el públic aixequi la mà o no.)* Qui miraria cap a una altra banda i seguiria el seu camí? Aixequin la mà. *(Es deixa temps perquè el públic aixequi la mà o no.)* D'acord... I ara... si no fos el petit Hitler, sinó un polític o una política que es podria convertir en un tirà si guanyés les eleccions. No sé... Ja saben qui... Li allargarien la mà per salvar aquella persona o no? No és fàcil, oi? Hi ha una única resposta moral vàlida per a tots els casos... o cal jutjar cada cas per separat? I aleshores on posem el límit? Segons quins criteris salvem l'un i deixem morir l'altre?

Es recuperen la llum i la situació anteriors, com si aquest apart no hagués tingut lloc. I es reprèn l'acció allà on s'havia interromput.

Capellà – Em sembla que les seves preguntes no són merament teòriques.

Metge – En efecte, necessito un consell. Però, com vostè ha dit, no som en un confessionari...

Capellà – Si ho desitja, el puc confessar.

Metge – I aleshores no podria revelar a ningú el que li hagués dit?

Capellà – És el principi del secret de confessió, en efecte. Com el del secret mèdic.

Metge – Perdoni, però... tal com van les coses, no em veig fent cua per confessar-me.

Capellà – Un capellà pot confessar algú a qualsevol lloc.

Metge – Aquí? I ara?

Capellà – Com a capellà d'aquest Palau, estic a la seva disposició.

Metge – Molt bé, doncs em vull confessar, pare...

El capellà adopta l'actitud pròpia de la confessió, en lloc de la conversa, i es persigna.

Capellà – Preguem junts perquè Déu ens concedeixi la gràcia de reconèixer els nostres pecats.

Metge – Amén...

Capellà – L'escolto, fill meu.

Metge – Tinc un cas de consciència que li voldria plantejar, pare.

Capellà – Faré tot el que pugui per orientar-lo. Seguint els principis de Nostre Senyor.

Metge – Fa unes setmanes vaig examinar el General. Una revisió rutinària. I li vaig detectar una anomalia cardíaca... que després es va confirmar amb altres proves.

Capellà – Una anomalia...?

Metge – Un aneurisma de l'aorta abdominal, més concretament... Doncs sí, fins i tot els dictadors tenen cor, sap?

Capellà – És una mala notícia, certament... I m'imagino que és greu...

Metge – Sí.

Capellà – Però es pot tractar?

Metge – Amb cirurgia i un tractament adequat, sí. Si es detecta a temps.

Capellà – On és, doncs, el dilema?

Metge – Si comunico aquesta anomalia a un dels meus col·legues, el General rebrà tractament i viurà encara uns quants anys...

Capellà – I...?

Metge – Si callo, morirà d'aquí a unes setmanes. Potser demà mateix. I el més probable és que la dictadura mori amb ell...

El capellà es queda un instant sense paraules.

Capellà – No s'ho està plantejant de debò...?

Metge – És una ocasió única de canviar el curs de la història, no? De fer caure aquest règim salvant la vida dels opositors que cada dia són afusellats als patis de les presons. O que cauen sota les bales de la policia quan es manifesten pels carrers. Fa un moment vostè parlava de la possibilitat d'una transició democràtica...

Capellà – Condemnant a mort un dels seus pacients, que ha posat la vida a les seves mans?

Metge – Per salvar-ne molts d'altres, sí. Per què no ho podem considerar un acte de resistència?

Capellà – Perquè abans de ser un ciutadà compromès, vostè és metge! El jurament hipocràtic l'obliga!

Metge *(Citant el jurament hipocràtic.)* – Mai no causaré la mort deliberadament. Primum non nocere...

Capellà – Abans de res, no fer mal...

Metge – Per això mateix he parlat d'un cas de consciència... Avui he de decidir entre dos deures incompatibles. El metge que porto dins m'exigeix que només vegi el malalt i que el tracti. El ciutadà em diu que tingui en compte els crims d'aquest home i el deixi morir per impedir que en cometi més.

Capellà – S'oblida del militar, que té el deure d'obeir les ordres.

Metge – Obeir les ordres... Si aquest argument hagués estat suficient, al judici de Nuremberg haurien absolt tothom. Tots afirmaven que s'havien limitat a obeir el seu superior...

Capellà – Volia el meu consell, oi?

Metge – No m'he compromès a seguir-lo... Però l'escolto...

Capellà – Que el metge compleixi el seu deure, i respecti el jurament. Després, el militar és lliure de no obeir les ordres que consideri indignes. I el ciutadà, de rebel·lar-se i, si cal, dur a terme actes de resistència.

Metge – Però avui el militar i el ciutadà són impotents davant d'un aparell repressiu d'una eficàcia terrible. Només el metge té el poder de posar fi a la dictadura, precipitant la mort del dictador.

Capellà – Com a metge, s'atorga el poder de decidir sobre la vida i la mort dels seus pacients? Es creu Déu?

Metge – Si el seu Déu permet que un tirà es mantingui al poder, caldrà que els homes hi intervinguin per fer-lo caure del pedestal.

Capellà – Però, com a metge, està investit d'una funció sagrada, igual que jo. Tothom té dret a ser atès, siguin quins siguin els seus actes passats, de la mateixa manera que tot culpable té dret a ser defensat, siguin quins siguin els seus crims.

Metge *(Irònic.)* – I tot pecador té dret a ser perdonat, sigui quina sigui la gravetat de les seves faltes, oi?

Capellà – Si se'n penedeix sincerament, sí.

Metge – El General li ha confessat que es penedeix dels seus crims?

Capellà – Això també està emparat pel secret de confessió.

Metge – Si se'n penedeix, en tot cas, això no li impedeix continuar assassinant impunement tots els seus opositors. Com a guia espiritual, si m'ho permet, no sembla que hi tingui gaire influència.

Capellà – Igual que vostè, els tirans estan convençuts d'obrar pel bé del poble. Pretenen actuar d'acord amb la seva fe i sovint es presenten fins i tot com a defensors de la religió...

Metge – No sembla que vostè s'ho cregui gaire.

Capellà – No em correspon a mi jutjar-ho... Crec en el penediment i el perdó. I he triat servir Déu.

Metge – I jo, els homes.

Capellà – Sí. Tots els homes. Sense excepció. Metges, capellans, advocats... Som les úniques persones en qui fins i tot el pitjor dels homes pot confiar plenament. Aquest és el nostre compromís. És una missió difícil i ingrata, però és essencial. Som l'últim baluard contra la barbàrie. I l'últim recurs dels qui tothom ja ha condemnat, però en qui encara queda una espurna d'humanitat.

Metge – Cert, però mentre nosaltres debatem, hi ha ciutadans que moren sota les bales o sota la tortura.

Capellà – I vol salvar la humanitat amb un perjuri i un assassinat? Pretén posar fi a una tirania fent servir els mètodes del tirà? Renegant del jurament que va pronunciar solemnement davant els seus iguals?

Metge – Ja li ho he dit. No és una decisió fàcil...

El capellà queda immòbil i la llum canvia per donar pas a un nou apart adreçat al públic.

Metge *(Al públic.)* – Si fossin metges, què farien al meu lloc en una situació com aquesta? *(Agafa l'expedient de damunt la taula i l'ensenya al públic.)* Qui passaria l'expedient a un col·lega per salvar la vida d'aquest general? Aixequin la mà! *(Es deixa el temps necessari perquè una part del públic pugui aixecar la mà.)* Qui desaria aquest expedient en un calaix i deixaria morir el tirà? Aixequin la mà! *(Es deixa el temps necessari perquè una part del públic pugui aixecar la mà.)* Però vostès no són metges, oi...?

La llum torna a la normalitat i l'acció reprèn el seu curs.

Capellà – És partidari de la pena de mort, doctor?

Metge – No... En circumstàncies normals, no.

Capellà – O s'està a favor de la pena de mort o s'hi està en contra. No hi pot haver excepcions. Si no, aviat tot serien excepcions. La vida és sagrada. Fins i tot als països laics, la pena capital s'ha abolit en nom d'aquest principi... Per no negar definitivament tota humanitat ni tan sols al pitjor dels criminals... I per afirmar, malgrat tot, la possibilitat, per ínfima que sigui, d'una redempció.

Metge – Soc partidari de l'avortament. I, en alguns casos, de l'eutanàsia. Com a metge, pot ser que hagi de causar la mort. I, per tant, contravenir el jurament hipocràtic. Però ara deixi'm que li torni la pregunta. Està a favor de respectar la vida en qualsevol circumstància?

Capellà – Com a capellà, sí.

Metge – Així doncs, està en contra de l'avortament, fins i tot en cas de violació o d'un embaràs que posi en perill la vida de la mare? I també s'oposa a posar fi al sofriment insuportable d'una persona per a la qual la medicina ja no pot fer res?

Capellà – Com a home, no soc insensible al patiment humà...

Metge – Per tant, vostè també anteposa de vegades l'home al capellà per respondre a les preguntes difícils que ens planteja la realitat. En lloc d'escudar-se en grans principis morals que de vegades porten a decisions inhumanes.

Capellà – Com a capellà, no tinc el poder de llevar la vida a ningú... Però si un metge em confessés haver-ho fet en circumstàncies molt particulars i se'n penedís sincerament, li donaria l'absolució.

Metge – En aquest cas, només caldrà que em confessi a vostè després de la mort del General. Per alleujar la meva consciència i la seva.

Capellà – Així doncs, ja ha pres una decisió...

Metge – Sobretot ara que vostè es compromet a absoldre'm.

Capellà – Es planteja deixar morir un home conscientment. No el puc absoldre per endavant.

Metge – Al capdavall, el General ja és vell... Només n'avançarà la mort uns mesos. Potser uns dies... No es pot parlar ben bé d'un assassinat... Diguem que es tracta d'evitar l'aferrissament terapèutic.

Capellà – Està jugant amb les paraules. Però no puc deixar que perpetri una abominació com aquesta.

Metge – Arribaria a denunciar-me?

Capellà – És el meu deure.

Metge – Li recordo que està obligat pel secret de confessió!

Capellà – Certament, però hi ha excepcions a aquesta obligació de guardar el secret... Sobretot si hi ha en joc la vida d'un home.

Metge – He confiat en vostè... I ara em diu que el secret de confessió no és un principi absolut... I, tanmateix, en el passat l'Església ha callat davant crims molt més abjectes...

Capellà – Si un home em revela la intenció de matar-ne un altre o de perpetrar un atemptat, tinc el deure d'informar-ne la justícia. Fins i tot d'acord amb la llei dels homes, és el meu deure ineludible. Si no ho fes, incorreria en una omissió del deure de socors... Un advocat, si sap que el seu client premedita un assassinat, està obligat a avisar la policia. Un metge també, i vostè ho sap prou bé.

Metge – Però jo no mataré ningú. Només deixaré que la natura segueixi el seu curs... Que Déu actuï, per dir-ho així.

Capellà – Invoca Déu quan li convé. I això que no hi creu.

Metge – Així doncs, vostè també renegarà del seu jurament?

Capellà – Ja li ho he dit, es tracta de salvar una vida. En aquest cas no m'obliga cap jurament.

Metge – Encara que, si em denuncia a la policia d'aquest règim totalitari, em condemni a una mort segura?

Capellà – N'hi ha prou que compleixi el seu deure de metge per evitar aquesta condemna...

Metge – Compliré el meu deure de ciutadà.

Capellà – Aleshores no em deixa cap altra opció...

Metge – Està segur que serà el capellà, i no pas l'oficial, qui em denunciarà?

Capellà – Soc capellà abans que oficial. Però soc home abans que capellà. I l'home que soc no li permetrà llevar la vida a un dels seus semblants.

Sona el telèfon. El metge despenja.

Metge – Sí, sergent? L'escolto... D'acord... Bé... Hi aniré tan aviat com pugui... *(Penja.)* Acaben de trobar el líder de l'oposició penjat a la cel·la...

El capellà queda trasbalsat.

Capellà – És espantós...

Metge – Em demanen que en certifiqui la mort i que acrediti oficialment que es tracta d'un suïcidi. Ja ho veu, pare, el General ni tan sols es molesta a amagar que assassina els seus opositors. Ho fa a plena llum del dia. I jo, com a metge forense, he de fer passar aquests assassinats per suïcidis.

Capellà – És una ignomínia... Es prestarà a aquesta farsa?

Metge – Fa un moment volia que em limités a obeir les ordres!

Capellà – En aquest punt estic d'acord amb vostè. Quan les ordres són il·legítimes, tenim el deure de desobeir-les.

Metge – Ja li he dit com podria posar fi, sense dolor, a aquesta escalada de violència...

L'acció queda suspesa i canvia la llum per a un nou apart.

Capellà *(Al públic.)* – Com que no puc recórrer a Déu, necessito que m'ajudin... Imaginin que són capellans. Què farien al meu lloc? Qui de vostès denunciaria aquest metge, després d'haver-lo confessat, per preservar la vida d'un home que és també un tirà implacable? Aixequin la mà. *(Es deixa temps perquè alguns espectadors aixequin la mà.)* Qui callaria i deixaria que aquest metge cometés un assassinat en no tractar el seu pacient? Aixequin la mà. *(Es deixa temps perquè alguns espectadors aixequin la mà.)* Però vostès no són capellans, oi?

La llum torna a la normalitat i l'acció reprèn el seu curs.

Capellà – Li confesso que em sento impotent davant de tanta violència...

Metge – Si parla, tindrà la meva mort a la consciència... Ha vist com tracta els opositors el General. A mi també em trobaran penjat a la cel·la... Em denunciarà de debò?

Capellà – No, si vostè m'ho impedeix...

Metge – Impedir-li-ho? Com?

Capellà – Matant-me a mi també...

Metge – És el que desitja?

Capellà – La decisió és seva.

Metge – Per evitar haver de triar vostè mateix... Per qui es pren, pare, oferint-se així en sacrifici? Per Jesucrist? Però el seu sacrifici no tindria cap sentit... i no serviria de res a ningú!

Capellà – Jesús es va sacrificar per oferir als homes la possibilitat d'una reconciliació. De fet, aquest és el sentit mateix de la paraula religió. Relligar els creients entre si. I aquest és també el sentit de l'eucaristia. La comunió entre tots els homes...

Un moment d'incertesa. El metge sembla haver esgotat els arguments.

Metge – Doncs bé... Ja està tot dat i beneït, pare... I ara toca la punxada...

Capellà – Estic a punt.

El metge prepara la injecció sota la mirada del capellà.

Metge – No pateixi, no li farà mal. Gairebé no notarà res...

Capellà – Em poso del tot a les seves mans... com tots els altres pacients.

El metge li administra la injecció.

Metge – Encara no vol beure res?

Capellà – Ara sí que em prendria un got d'aigua.

Metge – Ara l'hi porto...

El metge surt. El capellà veu l'expedient damunt la taula. L'agafa, però no l'obre. El metge torna amb un got d'aigua. El capellà torna a deixar l'expedient damunt la taula.

Metge – Ah... Compte, pare, secret mèdic...

Capellà – De tota manera, no sabria pas interpretar aquestes imatges...

El metge li allarga el got d'aigua i el capellà l'agafa.

Metge – Aquí té el seu got d'aigua.

Capellà – El darrer got del condemnat...?

Metge – De debò estaria disposat a sacrificar-se per defugir les seves responsabilitats?

Capellà – Per defugir les meves responsabilitats, no. Per no haver de trair les meves conviccions, potser.

Metge – No és una manera de fugir de la realitat per no haver d'afrontar-la? Em pregunto si no hauria estat millor que es fes monjo.

Capellà – Hauria estat més fàcil, sens dubte.

Metge – I tot això per salvar un home que ha comès crims contra la humanitat.

Capellà – Déu ja s'encarregarà de jutjar-lo. O la justícia dels homes.

Metge – De moment, la justícia és ell... I pretén impartir-la en nom de Déu.

Capellà – Jo no combrego amb aquesta nova Inquisició, cregui'm.

Metge – Però no ha fet res per oposar-s'hi... Després de la caiguda del règim, el podrien cridar a declarar, sap? Malgrat el secret de confessió... L'acusaran d'haver-hi col·laborat.

Capellà – Sí... A vostè també, de fet... És el metge personal del General. I, de moment, no té precisament fama d'opositor aferrissat... No serà que vol abandonar el vaixell just abans del naufragi... després d'haver deixat que el capità s'ofegués, per garantir-se un futur tranquil?

Metge – Malauradament, ni tan sols podria passar per un resistent d'última hora. Hauria precipitat la fi del tirà, però, com que fent-ho hauria traït el meu jurament de metge, no em podria vantar d'aquesta gesta.

Capellà – El podria assassinar a plena llum del dia. D'un tret de pistola. Com a oficial té una arma i rep el General regularment a la consulta.

Metge – Em temo que no seré mai un heroi. No seré mai Brut apunyalant Cèsar davant el Senat reunit. No tindré aquest coratge. A diferència de vostè, jo no tinc vocació de sacrifici. Només soc un covard, en efecte.

Capellà – Per això ja li va bé aquest assassinat d'amagatotis, oi...?

Metge – Crim sense càstig... Però tampoc no hi haurà glòria pòstuma.

Capellà – Sense càstig, ja ho veurem. La dictadura no l'executarà per haver assassinat el General, però potser els alliberadors el condemnaran per haver-hi col·laborat. Igual que a mi...

Metge – Ja ho veu, per a mi tampoc no hi ha cap bona solució. I, a més, té raó. Ben mirat, m'ho hauré merescut. Al començament vaig donar suport a aquest cop d'estat. Per escapar del caos. Vaig creure que restablir l'ordre seria bo. Però quan els més forts l'imposen als més febles, l'ordre es converteix de seguida en un nou desordre.

Capellà – Malauradament, tant l'ordre com el desordre es regeixen per la llei del més fort.

Metge – I doncs, què hem de fer?

Capellà – El destí de l'ésser humà és caminar sense mapa per un desert sense camins, a la recerca d'un oasi que no existeix. Per això val més tenir la fe per companya de viatge...

El metge treu la imatge mèdica de l'expedient.

Metge – O deixar-se guiar per la llum de la ciència... Sap què és la semiologia, pare?

Capellà – És l'estudi dels signes. Tenir fe no vol dir que no ens interessi la ciència, doctor. I, a l'inrevés, entre els científics més eminents també hi ha creients.

Metge – En medicina, la semiologia és l'estudi dels símptomes que permeten establir un diagnòstic i, per tant, prescriure un tractament. Al capdavall, els metges som els hereus dels àugurs d'altres temps, que pretenien llegir el futur a les entranyes dels animals.

Capellà – Eren els harúspexs els qui, a l'antiga Roma, llegien les entranyes dels animals sacrificats. Els àugurs interpretaven més aviat el vol dels ocells...

Metge – En qualsevol cas, aquests endevins també són els seus predecessors, oi?

Capellà – Sí. Antigament vostè i jo fèiem el mateix ofici. No fa gaire que els camins de la ciència i de la religió es van separar. Per bé i, de vegades, per mal...

El metge torna a examinar la imatge mèdica.

Metge – Llegir els signes... Al capdavall, la medicina encara no és una ciència exacta... Em podria haver equivocat, senzillament... Als ulls de tothom, només seria un error mèdic...

Capellà – Però vostè sabrà que ha deixat morir voluntàriament un dels seus pacients.

Metge – Pensaré en tots els qui hauré salvat.

Capellà – Com aquells àugurs de què parlava, es creu capaç de conèixer el futur i d'influir tot sol en el curs de la història?

Metge – Sempre ho puc intentar...

Capellà – Com pot estar segur que després de la caiguda del dictador no hi haurà un bany de sang? Una guerra civil? Una purga a gran escala? Potser aquesta dictadura n'engendrarà una altra. Encara més sanguinària. La història ens ha mostrat que després de la Revolució pot venir el Terror.

Metge – I doncs, què? No fer res? No resistir? Ni tan sols quan s'és un covard i es té la possibilitat de fer-ho sense córrer cap risc?

Capellà – No ho sé...

Metge – I vostè, no té mai mala consciència?

Capellà – Sí... Però crec en la paraula donada. En el jurament que hem fet tots dos. Cadascú a la seva manera, hem fet uns vots. Hem de complir la nostra paraula, passi el que passi. Si no, res no s'aguantarà. La mateixa llei, quan s'aplica, és de vegades injusta. Però si no hi ha llei, no hi ha civilització. I sense fe en la paraula donada, no hi ha humanitat...

Metge – La paraula també pot ser una arma. El dictador és qui dicta. Qui dicta la seva pròpia llei. La llei del més fort.

Capellà – I qui dicta una sentència de mort pel seu compte, menyspreant la llei? No es converteix també en un dictador en potència?

Metge – Les lleis estan fetes per ser interpretades. Hi ha moments a la vida en què la mort d'un home pot ser la menys dolenta de les solucions.

Capellà – Avui, potser. Però quan fiquem la mà en aquest engranatge, estem segurs que no ens acabarà esclafant del tot? No cal que algun dia, individualment, decidim trencar aquest cicle de violència?

Metge – Així doncs, vostè també, com aquell futur capellà, hauria salvat Hitler de morir ofegat.

Capellà – Hauria salvat un nen. No l'hauria condemnat per endavant. Si no, caldria empresonar preventivament tots els integristes perquè podrien acabar sent terroristes. I empresonar tots els creients perquè podrien acabar sent integristes. Amb aquest criteri, els qui ens governen no trigarien a ficar a la presó tots els qui no pensen exactament com ells...

Metge – Però això ja passa en aquesta dictadura amb aires de teocràcia!

Capellà – En efecte. Per això els qui l'enderroquin han d'evitar a tota costa reproduir aquest sistema mortífer.

Metge – Vostè mateix ho deia fa un moment. Si sabem que un home perpetrarà un atemptat, no l'hem de detenir?

Capellà – Però no ho podem saber mai...

Metge – No en podem estar mai segurs, hi estic d'acord... però de vegades cal defensar-se abans que ens ataquin. No és segur que arribi mai a encomanar-se un virus i, tot i així, accepta vacunar-se.

Capellà – No pot comparar els pitjors de nosaltres amb virus malignes que caldria eliminar per endavant, negant-los així tota humanitat. El mal és, abans que res, dins de cadascun de nosaltres. Ens pertoca combatre'l en nosaltres mateixos abans de combatre'l en els altres.

Metge – Jo ja m'ocupo de la meva part fosca. Però això no aturarà la mà de l'assassí disposat a atacar.

Capellà – Avui hi ha models que pretenen predir qui es convertirà en un criminal. Models fiables gairebé al cent per cent, ens diuen. Hem d'empresonar aquesta gent preventivament?

Metge – Bé que tanquem els bojos perillosos.

Capellà – Perquè ja no tenen lliure albir...

Metge – I també es pot provocar un avortament perquè una prova ha revelat que el nen tindria una trisomia.

Capellà – Cosa que planteja la qüestió de l'eugenèsia en general... Cal eliminar en néixer tots els portadors d'un gen causant d'una malaltia? Perquè no siguin una càrrega per a ells mateixos i per a la societat...

Metge – En el cas de l'eugenèsia, no parlem de criminals.

Capellà – Hi ha qui ha pretès identificar un cromosoma del crim... La ciència moderna ens remet, curiosament, a la frenologia del segle XIX, que pretenia detectar tares congènites a partir de la forma del crani... No som gaire lluny dels deliris pseudocientífics dels científics bojos nazis, que van conduir als exterminis en massa. Amb el projecte funest de fer sorgir una raça superior. No es mesura el grau de civilització, més aviat, pel tracte que es dona als més febles?

Metge – De moment, es tracta sobretot de decidir quin ha de ser el destí de l'home fort d'aquest règim. De debò creu que el General encara es pot esmenar? I, d'altra banda, fins a quin punt seria sincer aquest penediment, ara que la multitud ja brama a les portes del Palau Presidencial...?

Capellà – Correspondrà als tribunals dels homes jutjar-ho. I decidir fins on arriba la seva responsabilitat. Quina part de llibertat tenim davant del determinisme? Aquesta és la qüestió... Si el nostre destí ja està segellat des del naixement, ja no som homes, sinó màquines programades per endavant. No puc acceptar viure en un món així... Si creu que els uns estan programats per fer el mal, i els altres per fer el bé, ja no hi ha llibertat, ni responsabilitat, ni cap redempció possible. Aleshores n'hi hauria prou de separar científicament el blat del jull, fins a erradicar definitivament totes les males herbes. No viuríem llavors en una societat totalitària?

Metge – Crec en la llibertat. Però no és absoluta... Tenim un cert marge per respondre les preguntes que ens planteja la vida, però no triem les preguntes. Prengui l'exemple d'una família nombrosa. Tots els fills creixen en un mateix context i, tanmateix, cadascú hi respon d'una manera diferent, segons com és i les decisions que pren.

Capellà – Sí... Quan s'ha estat víctima de la violència, es pot arribar a ser violent o no. És cert que cadascú hi pren les seves pròpies decisions. Però vull creure en allò que avui anomenem resiliència.

Metge – En efecte. Prenem decisions en funció de les circumstàncies que ens venen imposades i de la nostra manera de ser. Però podem triar realment qui som?

Capellà – Creu que el General estava predestinat a convertir-se en dictador? Que no tenia cap altra opció? I en treu la conclusió que l'hauríem hagut d'eliminar quan va néixer? Que, com al petit Hitler, l'hauríem hagut de deixar ofegar?

Metge – No ho sé... Sobretot crec que aquest debat filosòfic és una mica estèril... Mentre sota les nostres finestres hi ha gent que lluita per canviar el curs de la història.

Una pausa durant la qual se sent l'aldarull del carrer i ràfegues d'armes automàtiques.

Capellà – De moment, malauradament, com a metge i com a capellà, només podem esperar, impotents, a veure com acaba aquest enfrontament. Per cert... Què el va portar a fer-se metge?

Metge – El meu pare era cirurgià. Un dels meus germans és radiòleg i l'altre, dentista. Porto la medicina als gens, i això pesa. I vostè? M'imagino que el seu pare no era monjo.

Capellà – El meu pare era carnisser... No era creient i no va aprovar que em fes capellà.

Metge – Es devia endur un bon disgust en saber que ningú no continuaria la carnisseria familiar...

Capellà – Un fill capellà... Crec que hauria preferit que li digués que era gai...

Metge – És fill únic?

Capellà – Tinc quatre germanes. Cap no s'ha fet monja, li ho asseguro...

Metge – Quatre germanes... i vostè ha triat portar faldilles.

Capellà – Té fills, capità?

Metge – Tinc un fill.

Capellà – Si el seu fill fos un criminal i vingués a veure'l, ferit, perquè el tractés, el deixaria morir?

Metge – Probablement no.

Capellà – En fer-me capellà vaig decidir, com Nostre Senyor, considerar tots els homes fills meus. Comprendrà que no pugui acceptar deixar-ne morir ni un de sol, ni tan sols el pitjor de tots.

Metge – El meu fill és més valent que jo. Ara mateix és a les barricades. El poden matar en qualsevol moment. També per salvar-lo a ell vull acabar com més aviat millor amb aquest règim i, per tant, amb aquest tirà.

Capellà – Però encara no hi ha res escrit. El pitjor no és mai segur.

Metge – Em temo que és més que probable, malauradament.

Una pausa. Un nou aldarull a fora.

Capellà – En certa manera, em fa llàstima... Deu ser molt trist viure en un món on la vida de cadascú està determinada per endavant.

Metge – Encara que, per als criminals, el determinisme és una bona excusa per defugir les seves responsabilitats. Coneix aquesta altra història? Un home veu una serp atrapada sota una pedra. La serp li suplica que l'alliberi i li promet que no el mossegarà. L'home aixeca la pedra i la serp el mossega. La serp es disculpa davant del moribund explicant-li que matar forma part de la seva naturalesa.

Capellà – Aleshores també forma part de la meva naturalesa no deixar que vostè cometi aquest crim.

Metge – Fins al punt de denunciar-me i condemnar-me a una mort segura?

Capellà – Si no em deixa cap altra opció.

Metge – No ho farà.

Capellà – Perquè en lloc d'injectar-me una vacuna m'ha injectat un verí, com aquella serp de què parlava?

Metge – Es pensa que és el que he fet?

Capellà – Podia deixar morir el General sense dir-m'ho en confessió... Ja havia pres la decisió, oi? Per què m'ha confessat un crim que encara no ha comès?

Metge – Perquè necessitava que algú m'encoratgés, potser... Soc un covard, ja li ho he dit. Necessitava la seva benedicció...

Capellà – Si realment m'ha injectat un verí, sàpiga que el perdono... I, a més, a mi també m'estalviarà un problema de consciència...

Metge – Era el que volia, oi?

Capellà – Pregaré per vostè el temps que em quedi de vida...

Metge – Segurament serà la primera vegada de la història que un capellà és assassinat durant una confessió i que absol el seu assassí tot seguit.

Capellà – Malgrat tot, em sap greu no haver-lo pogut convèncer...

Una pausa.

Metge – Llançar una corda o no a un tirà que s'ofega...? Potser per penjar-lo...

Sona el telèfon. El metge respon.

Metge – Sí, sergent... Sí... Quan? És espantós, en efecte... Ho entenc... D'acord... *(Penja.)* El General acaba de morir d'un atac de cor...

Capellà – Déu del cel...

Metge – Déu no hi té gaire a veure, vostè ho sap...

Capellà – Però ara que ja ha comès la falta, el puc absoldre...

Metge – De debò?

Capellà – Si se'n penedeix sincerament.

Metge – En tot cas, no me'n sento gens orgullós.

Capellà – Amb això en tindré prou... Que Déu, Pare misericordiós, que ha reconciliat el món amb ell mateix per la mort i la resurrecció del seu Fill, et concedeixi el perdó i la pau. En el nom del Pare i del Fill i de l'Esperit Sant, et perdono els pecats que has confessat i et retorno a la comunió de l'Església. Que el Senyor sigui amb tu.

Metge – També m'absoldrà d'haver-lo assassinat a vostè?

Capellà – Ja l'he perdonat. Però per absoldre'l caldria que el crim s'hagués consumat de debò i que jo ja fos mort. Em sembla, doncs, difícil... Haurà de buscar un altre confessor.

Metge – Ja ho veig...

Capellà – Però no m'ha enverinat de debò, oi?

Metge – I vostè? M'hauria denunciat de debò?

Capellà – Ves a saber...

Metge – En tot cas, no morirà de cap malaltia contagiosa... Està vacunat per a uns quants anys...

El capellà s'aixeca per anar-se'n. Sona el telèfon. El metge respon.

Metge – Sí, sergent... Gràcies per haver-me avisat... *(Penja.)* Els manifestants envaeixen el Palau. Aviat haurem de retre comptes dels nostres actes...

Capellà – Que Déu ens ajudi...

El metge treu una pistola d'un calaix i la deixa damunt la taula.

Metge – Ajuda't... i el cel t'ajudarà.

Capellà – Contra qui pensa fer servir aquesta arma, capità? Contra els seus companys d'ahir o contra els seus amics d'avui, que probablement no el consideren un dels seus?

Metge – Ja ho veurem, pare. Ara es tracta de salvar la pell. No ens quedem aquí...

El metge s'aixeca. Tots dos es dirigeixen cap a la sortida.

Fosc.

Fi.

L’autor

Nascut el 1955 a Auvers-sur-Oise, Jean-Pierre Martinez va pujar per primera vegada als escenaris com a bateria de diversos grups de rock, abans de convertir-se en semiòleg publicitari. Posteriorment, va treballar com a guionista de televisió i va tornar als escenaris com a dramaturg. Ha escrit un centenar de guions per a la petita pantalla i més de cent comèdies teatrals, algunes de les quals ja s’han convertit en clàssics (*Divendres 13* o *Strip Poker*). Actualment, és un dels autors contemporanis més representats a França i als països francòfons. D’altra banda, diverses de les seves obres, traduïdes al castellà i a l’anglès, es representen regularment als Estats Units i a l’Amèrica Llatina.

Per als aficionats i els professionals que busquen un text per portar a escena, Jean-Pierre Martinez ha optat per oferir les seves obres en descàrrega gratuïta des dels seus llocs web:

https://jeanpierremartinez.net/
https://comediatheque.net/

Tanmateix, el pagament dels drets de representació, que constitueixen una remuneració justa pel treball de l’autor, és una obligació legal. Tant si es tracta d’una companyia amateur com professional, cal sol·licitar autorització per representar l’obra i abonar els drets corresponents a la producció.

Jean-Pierre Martinez està representat per la Societat d’Autors i Compositors Dramàtics (SACD).

Per posar-vos en contacte amb Jean-Pierre Martinez i sol·licitar autorització per representar alguna de les seves obres, utilitzeu el formulari de contacte disponible als seus llocs web.

Després d’haver iniciat la seva trajectòria com a bateria, Jean-Pierre Martinez ha tornat recentment a la música, creant cançons originals inspirades en els seus poemes i les seves obres teatrals.

Amb Jean-Pierre Martinez Music, dona continuïtat a aquest univers en forma de cançons originals: relats breus, humorístics o melancòlics, en què la cançó es converteix de vegades en una petita escena teatral.

https://jeanpierremartinezmusic.com/

Totes les obres de Jean-Pierre Martinez es poden descarregar gratuïtament des dels seus llocs web:

https://jeanpierremartinez.net/

https://comediatheque.net/

Aquest text està protegit per les lleis relatives als drets de propietat intel·lectual. Qualsevol infracció dels drets d'autor és punible amb una multa de fins a 300.000 euros i una pena de fins a tres anys de presó.

Avinyó – novembre de 2026

ISBN 978-2-38602-536-5

© La Comédiathèque

Obra de descàrrega gratuïta.